

DELAVSKA POLITIKA

Izaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, pošni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadržni dom — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom — Rokopisi se ne vračajo.
Ne frankirana pisma se vobčo ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petina enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 61.

Sreda, 2. avgusta 1933.

Leto VIII.

Diktatura in stanov- ska država.

Zahteva po diktaturi izvira iz
barbarske dobe, ko so primitivni
ljudje brez civilizacije videli v od-
ločni, tiranski osebi vzvišeno bitje,
ne da bi sami znali presojsati, kaj je
prav in dobro in kako je treba to in
ono urediti. Ljudje so takrat potre-
bovali ovna z zvoncec.

Od tedaj smo pa preživeli več
period razvoja. Dvignila se je civili-
zacija in šolstvo je razvito tako, da
večina ljudi lahko študira najraz-
ličnejša vprašanja. Glavno je pa to,
da je civilizacija privedla do tega
prepričanja, da je človeček človek
in enakovreden član družbe. Ta čut
človečanstva se je izražal najbolj
v borbi za demokracijo in socialno
enakopravnost v družbi.

Menili smo torej, da je zmogala
človeška civilizacija ter da se ne vr-
nemo več v barbarizem. Nismo mi
krivi te nesreče. Kriva je slaba
vzgoja. Vzgoja, ki je vzgajala na-
rode, namesto praktično, v raznih
iluzijah o avtoritetah, je to povzo-
čila. Praktične vzgoje ni bilo. Vso
dobo takozvanega kulturnega raz-
voja se je z vzgojo trgalo človeško
dušo iz praktičnega življenja, ji ka-
zalo fano morgan problemov, ki
omogočajo diktaturo nad člove-
štvom. V tem duševnem razpolože-
nju drve množice zopet za frazami
in bogovi, ki so skoraj sto let rušili
realno podlago novi demokratični
človeški družbi.

Diktature so imele pripravljena
tla, ker je vsa kultura puhla, brez
zdravil in jasnih pojmov o družbi in
pomenu posameznega človeka.

Sedanje diktature skušajo prav
na isti način utrditi svojo oblast, ka-
kor so jo hoteli barbarski tirani ali
pozneje roparski knezi in fevdalci.
Razen gospodarja in pravice, ni pa-
meti. Niti svojega mnenja in nazo-
rov tudi v najaktualnejših vpraša-
njih ne sme nihče povedati ali se
zavzemati za problem. Diktator je
zakon, je resnica, je pravica. Kdor
misli drugače je zločinec in zasluži
smrt.

Kakšna je torej razlika med bar-
barizmom in današnjimi diktaturami?
Diktatura hoče ohraniti sebe,
njej mora služiti vse.

Jasno nam pa mora biti, da je
vsaka diktatura sebična in pristran-
ska. Diktatura pa, ki ovira celo kul-
turni razvoj, je pa naravnost zlo-
čin nad človeško družbo.

Življenje je živ organizem, ki ta-
kih kastracij ne more prenašati.
Življenje in razvoj družbe je niz
mnenj in problemov, niz vsestran-
skega duševnega in fizičnega dela,
ki se ne sme zadrževati, če hočemo,
da se bo svet razvijal do čimvečje
popolnosti. Diktature pa tega zaka-
na nočejo poznati in so zaradi tega
največja nesreča in nevarnost za
človeštvo. Doba takih diktatur, ka-
kršne se pojavljajo v Evropi, so ruin
za civilizacijo in grobokop narodov,
ker morajo narodi v takih razmerah
postati senilni in otopeti za vsakršno
duševno in fizično delo.

Z diktaturo se obenem močno
pojavlja tendenca po stanovski dr-
žavi. Ta pojav je surogat diktature.
S stanovskimi državami si hoče ka-
pitalizem osvojiti diktaturo nad osta-
lim človeštvom. Diktator sam je
preslab, zato se opre na kapitalizem
kot sedanji temelj oblasti, da utrdi
svojo pozicijo. Tendencia diktature
se pa s tem ne izpremeni, zato tudi

Krajši delovni čas — višje plače — znatno omiljenje krize.

Za Rooseveltov načrt se je ob-
vezno izreklo v Zedinjenih državah
doslej nad 10.000 industrijev. Di-
rektor te akcije H. Johnson pravi,
da bo že do 1. septembra t. l. 5 do
6 milijonov nezaposlenih zopet v
delu. To je skoraj polovica vseh ne-
zaposlenih.

Če se načrt posreči, je potem do-
kazano, da je v današnjem gospo-
darskem sistemu odprava krize mo-

goča le na ta način, da se omogoči
večji konzum z večjo zaposlitvijo in
boljšimi plačami.

To je tudi sicer popolnoma na-
ravno. Produkcija je večja in tudi
ljudi je več. Ali, če se tem ljudem
onemogoči konsumiranje produktov,
mora vse propadati: blago in ljudje
ter obenem slavno kapitalistično
gospodarstvo.

Krščankosocialni kancler dr. Dollfuss na delu.

Znižanje podpor za nezaposlene.

Na podlagi vojnega zakona iz le-
ta 1917. je izdala avstrijska vlada
naredbo, po kateri znižuje podpore
za nezaposlene po tednu v mezdah
razredih od 1 do 3 za 14 grošev, od
4 do 5 za 15 grošev, od 6 do 8 za 70
grošev, od 9 do 10 za 2 šilinga in 10
grošev; za poročene brez otrok in z
enim otrokom za 1.40 šilingov.

Nezaposlena podpora v najnižji
stopnji za samce ne sme presegati
12.60 šil., v višji stopnji, če nimajo
pravice do otroške doklade 16.10 šil-
ingov, če so že dovršili 25. leto pa
16.80 šilingov.

Podpore za sezonske delavce
znižuje naredba za 2.10 šil. Rodbine
z otroki prejemajo dosedanje pod-
pore.

Z ozirom na draginjske razmere
v Avstriji je to znižanje jako občut-
no. Vlada pravi v svojem komunike-
ju, da je morala znižati podpore, ker
so se tudi mezde znižale. Vlada ima
prav, da so se mezde znižale, padle
pa niso cene.

Tako rešuje krščankosocialna
diktatura v Avstriji socialno krizo.

Artur Henderson zopet poslanec?

Angleška vlada pred krizo?

Predsednik razorožitvene konfe-
rence Artur Henderson, ki je te dni
praznoval 70. rojstni dan, je spre-
jel kandidaturu za angleški parla-
ment na izrecno željo delavske
stranke.

Henderson je prvotno odklanjal
kandidaturo. Politični položaj se pa
utegne v kratkem izpremeniti z ozi-

rom na neuspeh gospodarske konfe-
rence. Konservativci hočejo izpre-
meniti vlado ter Macdonalda, ki je
to konferenco najbolj zagovarjal, od-
sloviti. V novo vlado pa utegnejo
vstopiti liberalci.

Tako bo končala »nacionalna«
koncentracijska vlada.

Avstrijski socialni de- mokrati zahtevajo parlament.

Avstrijska socialna demokracija
je pred tedni pričela zbirati podpise
za spomenico, v kateri se zahteva
sklicanje parlamenta. Zbiranje pod-
pisov je zaključeno in je spomenico
podpisalo znatno več oseb, kakor je
socialna demokracija dobila glasov
pri zadnjih volitvah. Samo v Spod-
nji Avstriji, kjer podpisovanje še ni
bilo zaključeno, je že bilo zbranih
236.280 podpisov. Te dni bodo gla-
sovi preštet.

Akcija je torej uspela, dasi so
naši prijatelji gospoda dr. Dollfussa
lagali, da ni. In dr. Dollfuss bi bolje
napravil, če bi opustil načelo kleri-
kalne absolutne oblasti.

Končno so tudi na Štajerskem
izrinili nacionalno-socialistične man-
datarje od javnih funkcij. Vendar
njih mandati niso razveljavljeni, tem-
več samo počivajo. Isto zadene tudi
komunistične mandate, čemur so se
socialni demokrati upirali.

posledice ne morejo biti drugačne.
Ubiti so hoteli demokracijo, kar se
jim je ponekod posrečilo, s stanov-
sko državo pa jo hočejo ubiti za
daljšo dobo.

Seveda s tem ni rečeno, da raz-
voj ne prinese presenečenj. Prine-
sel je presenečenje nekulturnih dik-
tatur, tem lažje prinese preseneče-
nje nove prave demokracije.

Fašisti se umikajo pred kapitalizmom.

Nacionalnosocialistična obratna
organizacija razglasa:

Posebne okoliščine so prisilile fa-
šistično obratno organizacijo, da v
koncernih, delniških družbah itd.
umakne vse svoje zaupnike. Nihče
se torej ne sme več označevati kot
zaupnik za take obrate.

Komunistična organizacija v Nem-
čiji. Nemški fašizem je izsledil izve-
deno komunistično organizacijo v
Nemčiji, ki je izdajala tudi svoj list.
Aretiranih je bilo zopet mnogo oseb.

Imetje socialdemo- kratične stranke za- plenjeno.

Tajna državna policija poroča,
da je imetje soc. dem. stranke za-
plenjeno v prid pruske države.

Tiskarne, založništva, zadruge
itd. so bile cenjene na 9.5 milijonov
mark samo v Berlinu. S tem odlo-
kom je postalo imetje »državi ne-
varne stranke« last pruske države.

Šola diktatur je dovolj poučna.
Nazaj v barbarizem ne smemo! Za-
kaj smo se pa učili ceniti demokra-
cijo, zakaj smo se učili spoznavati
naloge civilizacije?

Človek je pameten, človek
ustvarja, zato naj tudi odloča o
svoji usodi. Toda ne le diktator, am-
pak narod; narod je suveren!

Celotna zadolžitev sveta.

Pregled »mednarodnih dolgov«
pokaže ogromne številke, dasi je
nemogoče zbrati natančne podatke,
ki se presežajo spodaj navedene
zneske.

Politični in drugi javni in privat-
ni inozemski dolgovi utegnejo zna-
šati po podatkih, ki jih je bilo mo-
goče zbrati, več kot 250 milijard švi-
carskih frankov (več kot 2000 mili-
jard Din). Največja upnika sta Ze-
dinjene države ameriške in Anglija.
Če ne upoštevamo kolonialnih dol-
gov, ki jih dolgujejo dominioni svo-
jim državam, ker se ti smatrajo lah-
ko kot notranja posojila, vidimo jas-
no, da zadeva glavno breme medna-
rodnih dolgov evropske države. Naj-
bolj je zadolžena Nemčija za 7 mi-
lijard mark brez lavzanskega za-
htevka 3 milijard mark ter pri-
vatnih inozemskih dolgov, ki tudi
znašajo 15 do 16 milijard mark.

Če bi hoteli interilirane vojne
dolgove ceniti po pravi višini, sledi
Nemčiji Francija, ki ima javnih ino-
zemskih dolgov okoli 18¹/₂ milijar-
de švicarskih frankov in le malo pri-
vatno dolguje inozemstvu. Od teh
18¹/₂ milijard inozemskih dolgov je
17¹/₂ milijard švicarskih frankov voj-
nih dolgov, ki jih Francija prvotno
ni hotela plačati. Javnih trgovskih
inozemskih dolgov ima Francija le
okoli 1¹/₂ milijarde švicarskih fran-
kov; nasprotno pa ima terjati od
inozemstva trgovskih dolgov skoraj
5.6 milijard švicarskih frankov. Isto
velja tudi za Veliko Britanijo, kate-
re javne inozemske terjatve se ti-
čejo do 86% političnih dolgov.

Povsod upor.

V Pensilvaniji (USA)

je izbruhnil generalni štrajk rudar-
jev, ki zahtevajo pravico, da se sme-
jo organizirati, česar jim lastniki
rudnikov nočejo dovoliti. Štrajka
nad 16.000 rudarjev. Lastniki so na-
ročili iz Newyorka in Chicaga večje
število gangsterjev (banditov vele-
mestnega podzemlja), ki naj bi z
brutalno silo prisilili rudarjev k ka-
pitulaciji. Vlada je poslala v revir
vojaštvo in proglasila obsedno stan-
je.

Na Kubi štrajka učiteljstvo in
uradništvo, ki zahteva izplačilo svo-
jih zapadlih plač. Prebivalstvo sim-
patizira z njimi. Veliko zborovanje
učiteljstva je policija razgnala in
večje število učiteljev zaprla. Ame-
riška vlada je poslala na otok voja-
štvo, ki ga je prebivalstvo prijazno
sprejelo, sovražno se pa izraža pro-
ti vladi.

V Seville so odkrili veliko skri-
vališče bomb v neki kemični tovar-
ni, ki so jih najbrže pripravili eks-
tremni anarhisti. Prebivalstvo je ze-
lo razburjeno, ker je obstojala veli-
ka nevarnost eksplozije.

Na afgansko-indijski meji so se
uprla plemena Momandov in Bajar-
rov proti angleškemu gospodstvu. —
Upornike vodi nek 12 leten deček, ki
ga smatrajo za posebej božan-
stvo. Angleška vlada je poslala iz
Pešavarja proti upornikom vojaške
čete in letala, vendar so jim opera-
cije radi nepristopnega gorovja otež-
kočene.

V Madrasu v Indiji so odkrili taj-
no zarotniško organizacijo, ki si je
nadejala nalogo razstreljevati vladna
poslopja in vršiti atentate na vodil-
ne osebe angleške uprave. Našli so
večjo zalogo bomb in aretirali deset
oseb.

O nesrečna „leistunga!“

Kriza v rudarski industriji je že tako velika, da je nad polovico vsega delavstva že reduciranega. Gore nakopanega premoga se kopičijo po zasavskih dolinah in okužujejo že itak slab zrak. Storitve delavca se je dvignila za nad polovico napram predvojni. Sihti se praznujejo. Zasluzi se malo. Delavstvo in njih družine stradajo, da je groza. **Izčrpanost in bolehnost odseva iz obraza vsakega delavca, pa četudi je še le 20 let star.** Žene in otroci so povečini slabokrvni in tuberkulozni vsled slabe prehrane. To neznosno stanje pa traja že več let.

Ali kljub vsej bedi in gorah nakopanega premoga je priganjstvo vedno hujše. Kar že sam akordni in priganjaški sistem in pa potreba delavca po zaslužku v jami ne zmore, se potem še vrši pri takozvanih raportih. Ravnatelj pokliče navadno

zaupnike k sebi in se začne pritoževati čez premajhno storitev v jami. Navadno se pri tem sklicuje na storitev v drugih rudnikih itd. Ubogi zaupniki, ki morajo poslušati to moralno pridigo, kakor da bi bili oni krivi, **oziroma po zakonu zato poklicani, da odgovarjajo za storitev**, se potem zagovarjajo na vse mogoče načine.

Ne vemo kaj bi še k temu rekli? Ali zdi se nam pa vseeno, da pravzaprav ugled dotične družbe ne more biti, če mora njen ravnatelj tam na rudniku tretirati uboge zaupnike, ki so sami lačni in ki mu razlagajo, da so rudarji lačni, da ne morejo itd. in to kljub temu, da dejansko storitev ne pada. Želali bi, da nas tisti, katerim gre to mar, razumejo, ako še nekaj dajo na dostojanstvo pozicije v svoji službi, ki jo vrše.

Doma in po svetu.

Plače se še vedno znižujejo. Iz statističnega pregleda okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani je razvidno, da se delavske plače še vedno znižujejo. Tako se je povprečna plača zavarovancev znižala v mesecu maju za 1.48 in mesecu juniju za 1.58. To je jako čudna gospodarska politika pri nas.

Verski pouk v ljudskih in srednjih šolah obvezen. Tako je sklenila beograjska narodna skupščina te dni, preden je šla na poletnice.

Provizorij trgovske pogodbe med Nemčijo in Jugoslavijo je bil 28. julija podpisan za dobo štirih mesecev od 1. avgusta t. l. dalje. Brezpogodbeno stanje je trajalo že od 1. marca t. l.

Kdo so v upravnem odboru prekršene JRKD. Državna stranka Jugoslovanska radikalna kmetijska demokracija je imela minuli mesec kongres v Beogradu, na katerem se je, kakor smo že poročali, prekrstila v »Jugoslovansko nacionalno stranko«. Predsednik te stranke je N. Uzunović, podpredsedniki dr. V. Marinković, dr. Sršić, dr. K. Kumanudi, B. Maksimović, J. Dementrović, J. Pucelj, Matica in K. Kovachević. Generalni tajnik stranke je dr. Kramer. Na kongresu so napravili tudi nov program, ki je pa tako splošen, kakor so navadno programi takih strank. Bistveno je v njem le dejstvo, da hoče stranka nadaljevati dosedanje politiko edinstvenosti ter decentralizirati upravo po posameznih panogah.

Predsednikom Jugoslovanske nacionalne stranke, ki se je prekrstila na zadnjem kongresu iz JRKD, je postal Nikola T. Uzunović. Prvi predsednik je bil general Pera Živković.

Nadškof A. B. Jeglič, ki biva v pokoju v Gornjem gradu v Savinjski dolini, je slavil v nedeljo v Ljubljani na Stadionu svojo šestdesetletnico mašništva. Klerikalci so prire-

dili ta dan veliko slavnost, ki sta se je udeležila tudi ministra dr. Kramer in Iv. Pucelj. Zlasti so povabili na prireditev kmetiško prebivalstvo, ki ga je bilo ta dan res mnogo v Ljubljani.

Krvav pozdrav Jugoslaviji so si dovolili neki temni elementi na Madžarskem. Železniški sprevodnik, ki je privozil z vlakom preko meje iz Gyekenyesa v Koprivnico, je izročil komisarju v Koprivnici paket, ki ga je prejel v Gyekenyesu od neznanih oseb z naročilom, naj ga tu odda. Komisar je odredil naj se paket previdno odpre, ker ni slutil nič dobrega. Pri odpiranju je pa paket, ki je bil napolnjen z razstrelivnimi snovmi, nenadoma eksplodiral in je ubil enega uradnika, komisarja in drugega uradnika pa težko ranil.

Tudi Društvo narodov mora štediti, ker mu države članice neredno plačujejo svoje prispevke. Proračun za leto 1934 znaša 30.639.275 švicarskih frankov, kar je za 8.05 odstotkov manj kakor za tekoče leto. Na članarini dolgujejo razne države skupaj 24.000.000 zlatih frankov, od tega odpade samo na Kitajsko 10 milijonov.

Nad Salzburgom je v soboto zopet krožilo šest nemških letal, ki so trosila propagandne in sramotilne letake proti avstrijski vladi.

12.000 mož šteje heimwehrovska uradno priznana pomožna policija na Spodnjem Avstrijskem.

Iz zvonika Sv. Štefana na Dunaju so mladi nacionalsocialisti metali na trg velike množine kljukastih križcev iz kartona. Storitve so polovili.

Velik »zločin« v Berlinu. V Berlinu so ponoči na Tempelhofskem polju posekali hrast, ki je bil zasajen dne 1. maja v proslavo nacionalnega dela. »Zločinca« niso dobili. Komunisti v ječah zaradi tega tri dni niso dobili obeda.

Hitler je poslal Mussoliniju voščilno brzojavko k njegovemu 50.

rojstnemu dnevu. Gliha vkup štrih.

Proces zaradi požiga nemškega parlamenta se prične prve dni meseca septembra. Obtoženci niso mogli dobiti nobenega zagovornika, zato je predsednik izjemnega sodišča sam imenoval tri zagovornike, ki bodo morali »zločince« zagovarjati, oziroma braniti.

Obvezno sterilizacijo uvedejo v Nemčiji. V Nemčiji so izdali zakon, po katerem se smejo in morajo sterilizirati vsi oni, ki so obremenjeni s težkimi napakami po rodu. Sterilizacija bodo določevali posebne komisije v dveh instancah. Če komisija sklone, se sterilizacija mora izvršiti. Operacije se bodo izvrševale v bolnicah.

Odvzem državljanstva predvideva novi nemški državljanski zakon za vse osebe, ki so prejele nemško državljanstvo v času od 1918. leta do 30. januarja 1933, in ki so, ali postanejo novemu režimu neljube. Rojeni Nemci pa izgube tudi državljanstvo, če bodo krivi protirežimske propagande. Osebam, ki se jim odvzame državljanstvo, se zapleni tudi premoženje. Evropa mora torej računati z novimi desetstisoči pravih »brezdomovincev«.

Protifašistična zborovanja. — V Londonu so priredili v nedeljo proti-

fašistično zborovanje, ki se ga je udeležilo 30.000 zborovalcev. — V Antverpenu so socialisti in strokovničarji priredili demonstracijo proti fašizmu, ki se je je udeležilo nad 60 tisoč oseb.

Herriot pojde v Rusijo. Bivši predsednik francoske vlade Herriot potuje dne 3. avgusta v Rusijo. Potoval bo preko Carigrada. Njegovo potovanje je v zvezi z najnovejšimi vzhodnimi in srednjeevropskimi političnimi problemi. Zakaj kljub paktu nenapadanja med Rusijo in vzhodnoevropskimi državami razen Poljske, Madžarske, Avstrije in Bolgarije, še Italija vedno skuša oživitvoriti posebno zvezo zlasti z Avstrijo in Madžarsko v srednji Evropi, dočim hoče Francija utrditi svojo vzhodno fronto. Že bivši ministrski predsednik italijanski, Nitti, je zadnjič leta 1930 napisal članek, v katerem je Italiji priporočal sporazum z Jugoslavijo, ker ni ne nacionalnega in ne gospodarskega poudarka za sovražno razmerje med obema državama. V Italiji se sicer približujejo tej inicijativi, vendar smatrajo, da je bolj oportuno, če Italija osnuje svoj blok, protiutež proti francoskim aspiracijam. Važno je, kako bo Rusija okrenila. Blok štirih je torej jako labilna stvar.

V razgovoru z našimi delavci.

Zanimivosti iz naših delavskih naselbin.
(Dalje)

Tudi bedo upokoencev je treba izkoristiti.

Javnosti je dobro znano, v kako bednem položaju se nahajajo rudarski starupokoenci. Obupani iščejo izhoda iz te nemogoče situacije, ali doslej zaman. Pomoči ni od nikoder, najmanj pa od tam, kjer jim je bila že neštetokrat obljubljena. Ni še dolgo tega, kar se je raznesel glas med našimi rudarskimi vpokoenci v Mežiški dolini, da se je ustanovila edino zveličavna organizacija, ki bo, to pot pa prav za gotovo, rešila bednike pred propastjo. Treba je samo pristopiti in vse drugo pride samo ob sebi. Da ste videli, kakšno razpoloženje je naenkrat zavladalo med našimi vpokoenci. »Torej vendar enkrat zaželjena rešitev!« Ta glas je šel od ust do ust. In res jih je pristopilo nekoliko k organizaciji, ki po svojem vplivu zmora uresničiti tudi to čudo, da pomaga bednikom in jih nasiti vse »z blagoslovom dveh rib in petih kruhov«. Ko se je prvo mrzlično razpoloženje poleglo, so vpokoenci zopet pričeli šteti dneve in tedne, upajoč, da bo zdaj, zdaj beseda meso postala; mnogi med njimi že uvidevajo, da čakajo zaman. Mežiški vpokoenci se pri tem zadovoljno mužajo, veseli, da niso nasledili kot so n. pr. njihovi leški tovariši, obenem se pa tudi zgražajo, da skušajo nekateri ljudje nesrečo bednikov izrabljati v svoje namene. Vpokoenci, kdor prihaja med vas z obljubami, naženite ga!

Na Muti ni dela, ne zaslužka in ne podpor.

Muta, ponosna delavska domena v Dravski dolini, kako težko te je prizadela gospodarska kriza! V domovih zavednih in značajnih kovinarjev vladata beda in glad. Mesece in mesece že ni dela, ni zaslužka. Včasih se primeri, da za par dni, morda za par tednov zažare peči, zapihajo mehovi in vode požene težka kladiva v vse oživljajoči ritem dela. Ali to so samo redki svetli momenti v dolgih mesecih brezdelja. Največkrat se prijazna sreča nasmehne samo nekaterikom. Velika večina njih pa, ki je zrasla z železarno, ki je s celim svojim rodovnikom nerazdružno zvezana z usodo

te stare industrije, ostaja na cesti. Kar je bilo prihrankov so že davno vsi porabljeni, poprodano vse, kar je bilo le količaja mogoče vnovčiti. Danes ni ničesar več, kar bi si obupani kovinar še lahko slekel s svojega telesa, da bi pokril nagoto svojih družinskih članov in nasitil njihov glad.

Ljudje se vprašujejo, zakaj je baš kovinar na Muti tako hudo udarjen. V Zrečah n. pr., kjer se nahaja povsem soroden obrat, kjer se tudi varijo kose, srpi, motike itd., so posamezni oddelki čezmerno zaposleni, da so potrebne celo nadure.

Naravnost uganka je torej, da železar na Muti ne more in ne more priti v tek. Naročil menda ne manjka. Pač pa primanjuje največkrat sirovin: rude in potem zopet koks in kdo si ga vadi česa še vsega.

Kaj pa, če je temu stanju kriva politika kartelov, ki ne vidijo in ne vpoštevajo ničesar drugega kakor samo svoj dobiček, ki točno predpisujejo kvoto proizvodnje in njeno razdelitev na posamezne industrije? Kovinarji na Muti zahtevajo, da se preiščejo vzroki krize, v katero je zapadla tovarna. Stotine eksistenc je interesiranih na tem vprašanju, tembolj, ker ostajajo brezposelni kovinarji brez vsake podpore. Podjetje, da le miloščno tistim, ki pridejo in potrkajo na vrata pisarne, s klobukom v roki. Kovinarji pa nočejo biti prosjaki, oni terjajo svojo pravico na delo in tudi svojo pravico na podporo, če dela ne morejo dobiti. To velja kot opomin Borzi dela, pa tudi vsem javnim faktorjem!

Kljub lakoti in bedi pa ostajajo naši kovinarji prej ko slej trdna straža našega svobodnega strokovnega gibanja v dravski dolini, ki je pripravljena vztrajati v bojni fronti mednarodno organiziranega delavstva, zavečajoč se, da bo prišel dan, ki bo prinesel delavskemu razredu konec skrbi za njegove telesne potrebe, da se bo lahko posvetil delu za kulturo.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Mihail Zoščenko — Iv. Vuk:

Humoristično-satirične zgodbe.

52

Vodja jih je odpustil. Mesec dni je delala gospodična, in že so jo poslali nazaj. Kot nepripravna, razumljivo, za tisto delo.

Ženskih solz je bilo, naravno, iz teh razlogov, žalitve in različni izrazi, ali vse to ni imelo nobenega vpliva. In tudi ni moglo imeti kakšnega vpliva. To tem manje, ker je imel vodja pri tej točki svojo lastno, nepokolebljivo psihologijo. Večkrat je rekel svojim sodrugom:

»Če bi nam vsaj enkrat poslali moško moč,« je rekel, »ali ne, neprestano ženske in zopet ženske! Kar žolč se mi že hoče razliti!«

In prodajalci so rekli: »Jasno. Če so ženske tu, ni mogoče takorekoč celi dan niti enkrat zakleti in sploh ni misliti na kak duševni stik.«

»Resnica. Nenaravno je to, rečem Vam. In morda imam kakšen dan vse polno dela, in če delam zvečer inventuro, nimam nobenega veselja, nositi na sebi odvišno obleko. Ali, morda, bi rad v kot skril svoje sorodnike! Kdo more sploh vedeti, kaj bi človek rad? Ali eno vem in to je gotovo, da ženska, pa če tudi je samo le blagajničarka, človeka ovira in veže njegove ustvarja-

joče moči. — Moškega naj pošljejo in takoj se sporazumemo z njim.«

Razumljivo, da so pri takih razmerah tekom kratke zimske sezone morale biti tri blagajničarke poslane k hudiču.

Odpravili so jih in čakali, da pošljejo iz štaba blagajnika.

Ali borza dela (če bi se le dalo dognati, odkod toliko žensk!), torej borza dela pošilja neprestano samo ženske in zopet ženske!

In hudič vidi, kako dolgo bi se isto z ženskami vrtelo, če bi se ne zgodil nek slučaj.

Pred enim mesecem je bil namreč odpuščen eden izmed prodajalcev. Lotila se ga je besnost, razumljivo, in je izdal vso kombinacijo.

In naš dragi vodja je podal potem v vlaku preiskavi sledeče:

»Da, resnično, tri sem odpustil. In to zato, ker mi jih je bilo žal, da se ne pohujšajo. Nisem jih hotel pohujšati. Na vojni sem se namreč navadil preklinjati. In ko se je nagibal dan, sem postajal nervozen in se več nisem mogel vzdrževati. In pred takšno blagajničarko mi je bilo nerodno. Priznam, da nisem pravilno ravnal, ali teh mladih devic se nisem hotel dotakniti.«

Dnevnik »Rdeči Prapor« je napisal, da je bil vodja kaznovan.

Gotovo preklinja sedaj samo še doma. Saj so mu vendar drugače zamašili usta.

6. Vestno delo.

Mnogi, naravno, — najdejo se takšni ljudje — zmerjajo specialiste, da so škodljivci itd. Z eno besedo, pojavlja se odpor.

Ali jaz, na primer, nisem srečal nobenega izrecno slabega specialista. Kaj takega se mi ni zgodilo.

Nasprotno, tisti, s katerim sem imel opravka, so bili zelo vpludni ljudje.

Celo tisti od zadnjega polletja.

Odpeljala se je namreč iz našega skupnega stanovanja neka gotova družina na letovišče. Tako, na oddih. Oče, mati in njuni otroci.

Odpeljali so se torej. In svojo sobo so zaklenili z žabico. En ključ so vzeli s seboj, drugega pa so za vsak slučaj — predali sosedu. In ko so to storili, so se odpeljali.

Morate pa vedeti, da so imeli v sobi inštrument — klavir. Ali bolje: navaden pianino. Izposodili so si ga od godbenega trusta.

Izposodili so si ta klavir, ker so hoteli svojemu dečku vlti muziko v glavo in smrkavec je tudi mlatil z vso svojo otroško spretnostjo po klavirju. Kljub temu, dasi se je od strani sostanovalec pojavljal odpor.

No, pa je prišlo poletje — in trebalo je mladiča vzeti na letovišče, da se oddahne.

(Dalje prihodnjič.)

Vtisi iz trboveljskih revirjev.

Zbirali smo podatke in računali: V vseh revirjih Trboveljske družbe je bilo v juniju blizu 2000 rodbin, ki so zaslužile cel mesec od 200—600 Din, v povprečju okrog 400 Din. Poleg tega je bilo v revirjih in njihovih okolici okrog 800 rodbin, ki so bile brez vsakega premoženja in zaslužka. Najprevidnejše sestavljen račun nam je kazal, da bi bilo treba za ta mesec dohodke teh rodbin za 800.000 Din povečati, da bi bila njihova prehrana osigurana. Kakor bi se človeku tudi zdelo, da povedo te številke mnogo, vendar smo si rekli, potem ko smo si ogledali položaj na licu mesta: Suhe številke ne govorijo! One ne morejo izraziti obupne borbe za življenje, ki jo bijejo gospodinjice in matere po rudarskih kolonijah! Ne morejo izraziti težke skrbi očetov, ki nosijo ob plačilnih dnehi domov prazne mezdne listke.

V težkih skrbih.

Med deputacijo brezposelnih je bil družinski oče, ki nam je dejal:

— Vsega imam še par kilogramov kornuzne moke pri hiši. Sinoči mi je žena porodila. Tri male otročičke imam, in ta je četrti. Že dolgo smo brez denarja. Vse mi bo pomrlo.

In glas mu je zastal v pridruženem joku.

Delali smo obiske ob kosilu. Dolgi široki hodniki, ob njih pa nanizana mala stanovanja. Včasih je stanovanje kar sama kuhinja. V neznosni vročini stoje tu postelje ob štedilniku. Včasih je poleg kuhinje še ena soba. Zopet drugje so postavili v eno večjo kuhinjo štiri štedilnike. Odtod pa vodijo štiri vrata v štiri večje kabine. Tu stanujejo štiri rodbine.

Vstopimo v prvo sobo in vprašamo:

— Kaj bo danes za obed? — V zibelki leži otročiček, bled kakor vosek. — Nisem jaz od tukaj, nam odgovarja žena. — Sosedja je skočila v trgovino. Kaj bo za obed? Polento so skuhal! Na sami vodi, ker je zabele zmanjkalo! — Poleg polente je bila pripravljena velika skleda salate. Na vsaki postelji je spal še po en otročiček.

— Kako je z mlekom? — V celi hiši ga nimamo — je odgovorila sosedja. — Denarja na roko skoro nikdar ne dobimo.

Nabrali so zelenjave za kosilo.

Maribor.

Mestni občinski delavci za svoje pravice. Na poziv »Splošne delavske strokovne zveze« v Mariboru so se minuli ponedeljek zbrali domala vsi delavci mestne občine na sestanku, ki se je vršil v dvorani Delavske zbornice. Sestanku je predsedoval s. Dvoršak, ki je obrazložil pomen zborovanja in zahteve delavstva ter nato podal besedo s. Jeleni. Govornik se je v daljšem govoru bavil s stanjem občinskih delavcev, ki se že dalje časa trudijo, da bi našli razumevanje za svoj položaj pri mero-dajnih faktorjih v posameznih občinskih podjetjih in mestni upravi. Vse dosedanje pritožbe pa niso zalegle in se »Splošna določila« za kolektivno ureditev službenega razmerja

Jaz sem še jemala po en četrt litra mleka, a zdaj mi ga mlekarica ne da več na upanje. Rudarske rodbine, ki bi morale trošiti najmanj po 8000 litrov mleka na dan, so skoro brez mleka, kmečke rodbine pa mleka ne morejo prodati!

Pregledujemo stanovanje za stanovanjem. Povsod ista slika.

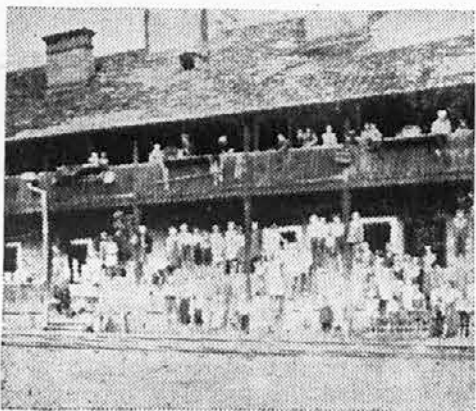
Odkod boš izsesal mleka, revček?

Mlada žena ima na prsih dojenčka. Z ročičkami se oprijemlje prsi. Mati ga gleda in pravi: — Odkod boš izsesal mleka, revček? —

Zapustili smo kolonijo, neprijazno, kakor so jih mogli graditi le v preteklem stoletju.

Našo pozornost je pritegnila nase prijaznejša, na samem stoječa hišica, z brajdo in senco pred vhom.

Skoro oddahnili smo si in rekli: Vam gre pa bolje! Imate čedno in prijazno stanovanje, pa še senco pred hišico! — V trenutku sta bili zbrani okrog nas dve družini. — Kaj stanovanje, ko pa drugega ni! — Prinesli so nam mezdni listek, iz katerega je bilo razvidno, da je zaslužil mož v zadnji 14dnevni plačilni periodi za 5 ših-tov po 38.50 Din, skupaj 192.77 Din. Od-bitki: davek 2.10 Din, provizijska blagajna 55.25 Din, bolniška blagajna 41 Din, Delavska zbornica 3 Din, Konzum: živila 43.20 Din, uporaba krušne peči 1.50 Din, uporaba inventarja 0.30 Din, razsvetljava 4.40 Din,

Neprijazna kolonija.

Zadruga 2 Din, skupaj 152.77 Din. Ostane čiste plače 40 Din.

— Jaz sem rekla možu: — Še te pare vam bom razdelila, pa kupite zanje kar veste in znate. Jaz vam s tem ne morem kuhati! — Vendar je napravila mati zadnje in skrajne napore, da bi našla rešitev, ki je bila na videz nemogoča.

Pri Konzumu in pri obratovodstvu imajo naročilo, da ne smejo dovoljevati ne predumov, ne kreditov.

Žene pa pridejo vendar do predumov in kreditov. Druga se je spustila v jok.

— Pravijo: Tebi še ne gre tako hudo, ker imaš samo tri otroke! Pa tudi trije morajo jesti! Včeraj nismo imeli ničesar za večerjo. Punčke so me spraševale: Ali gremo nocoj lačni spat? Zjutraj sem jih pustila do devetih v postelji, da bi bilo prej opoldne, ker smo za opoldne kuhali. Bleda punčke so se držale matere za krilo in nas plašno gledale.

Mimo je prišel znanec rudar. — Ali bo tolažba in Blažev zegen? — Ne vem. Opisali bomo, kolikor mogoče verno, kar smo videli. Mi moremo samo to, a to obljubljam.

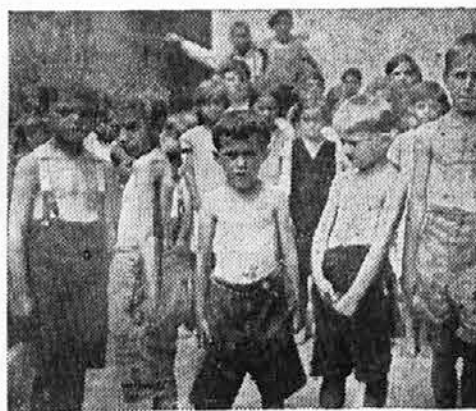
med mariborsko mestno občino in njenimi delavci ne izvajajo pri vseh mestnih podjetjih enako, mestoma pa se te določbe sploh ne uvažujejo. Že davno bi moralo biti rešeno vprašanje stalnosti starejših delavcev, dopusti, avtomatično povišanje mezd, naravnih prejemki, starostno zavarovanje itd. Razumljivo je, da je to postopanje uprave izzvalo med delavstvom mnogo nevolje in razburjenja zlasti radi tega, ker delavstvo ni stavilo nikakih pretiranih zahtev, temveč le to, kar mu po določbah kolektivnega dogovora pripada. Občinsko delavstvo je že ponovno vložilo pri mestni upravi predstavitve, v katerih je zahtevalo izvajanje splošnih določil, kar bi bilo nedvomno le v korist tako mestni občini kot delodajalki, kakor tudi delojemalcem.

Ali gremo nocoj lačni spat?

Prijatelj rudar, ki nas je vodil, je dejal: Med javnimi deli, ki se predlagajo, se navajajo samo ceste. Potrebno je zato, da vidite, kako težke so pri nas stanovanjske razmere. Sicer boste rekli, da za popravila stanovanj danes ni denarja, ko ga še za kruh ni. Toda: v zalogah naše družbe leže ogromne količine opeke, apna, cementa, med našimi delavci so profesionalni vsi vrsti, — cele stanovanjske palače, 54 stanovanj je v njih, stoje v našem revirju napol dograjene, prazne. V 97 ugotovljenih slučajih stanujejo bolniki z odprto tuberkulozo v stanovanjih, kakor ste jih že videli in kakor vam jih bom še pokazal.

Povzpeli smo se po strmim, razoranem pobočju do slovite Sibirije, kakor imenujejo v Trbovljah v vojni zgrajene barake v bližini dnevnega kopa Doberna. Pol ure hoda, ob žgočem solncu. Prehitela sta nas dva fantka s hlebčki kruha v rokah. Vprašamo ju, kje sta bila? — V Trbovljah, v šolski kuhinji pri obedu. — Zbrala se je

Otroci naša nada.

cela četa žen in otrok. Ko so zvedele za naš prihod.

— Srečen je, kdor pride v šolsko kuhinjo! A veliko rodbin je, od koder niso nobenega vzeli! Poglejte, naš fantek je na pljučih bolan, pregledali so ga v dispanzerju, pa nič ne dobiva! — Stopali smo v barako. Čeprav stoje te barake na strmi rebri, še nisem videl nikdar zatohlejši in vlažnejše kleti, kakor so ta baročna stanovanja. Kuhinjska sopara se meša z vlagjo in potom preštevilnih stanovalcev. Kdor vsemu temu ni varen, bi mislil, da se v teh prostorih ne da prebiti niti pol ure, kaj šele celo noč.

— Koliko vas stanuje tu? — Šest otročičkov imamo! — V sobi stojita dve postelji. V eni spita oba odrasla z najmlajšim otročičkom. V drugi štirje otroci. Pol metra oddaljena stoji večji zibelki podobna postelja. — Tu spi Franček. Sestra od dispanzerja je naročila, da mora posebej spati, ker je na pljučih bolan.

Na drugi strani stojita dve ponosni, napol dograjeni, prazni stanovanjski palači — kakor so nam pravili — s 54 stanovanji. Ustaviti so morali radi štednje dela na njih dograditvi.

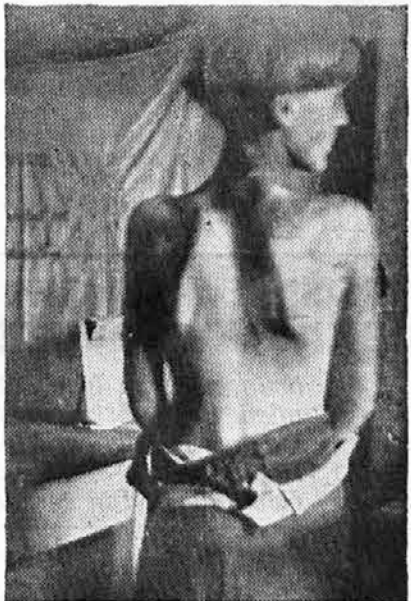
Zborovalci so pazno sledili izvajanjem referentov in jima burno pritrjevali. K besedi se je priglasilo še več mestnih uslužbencev, ki so istotako apelirali na uvidevnost s strani občinske uprave in pozivali delavstvo, da se do zadnjega organizira v svoji strokovni organizaciji »Splošni delavski strokovni zvezi«, nakar je predsednik zaključil lepo uspelo zborovanje.

Kaj pa to pomeni? Med mariborske občinske delavce prihajajo v zadnjem času neki čudni agitatorji, ki nagovarjajo delavce, naj se pri njihovi stranki organizirajo, češ, mi bomo kmalu spravili sedanjega župana dr. Lipolda iz tega mesta. Morda bi nam zamogli naši nadstodotni nacionalisti to pojasniti? Ali se vrši ta agitacija samo radi tega, da

Pozneje smo videli v lepi stanovanjski koloniji Senovo, ki je v vsem živ kontrastu starim stanovanjskim kolonijam, lepo stanovanjsko zgradbo s 13 stanovanji, popolnoma prazno. Vsi ti kontrasti nastajajo zbog štednje. Ali ne bi kazalo, da se ta štednja ponovno prouči, ko prihaja štedenje že do absurda, ko postaja neizbežno, da bomo morali začeti vsaj za produktivna dela zopet trošiti.

Ali ne bi bila boljša stanovanja vsaj za rodbine, v katerih se nahajajo bolniki z odprto tuberkulozo, zelo koristna investicija?

V drugem revirju smo to sliko še izpopolnili. Na rudniškem svetu so dali rudarju prostor, da si zgradi na njem barako. Zgradil si je kočo brez okna. Vrata so obenem tudi okno. V enem kotu je štedilnik, v drugem postelja. — Koliko vas tu spi? — Sedem. — Kako je to mogoče? — V postelji spita mož in mati, jaz in otroci spimo na

Fantiček.

tleh! — Ako jih položiš enega poleg drugega, zavzamejo ravno prostor med posteljo in štedilnikom. Če pride še en novorojenček, kam z njim?

Sli smo pogledat še eno stanovanje. — Tu stanuje deset oseb, večinoma odraslih —, nam je pojasnjeval zaupnik. Čedno stanovanje s kuhinjo in eno sobico. Tu so imeli danes dobro kosilo. Hčerka, ki služi v mestu, jim je poslala del svojega zaslužka.

— Včasih pa je trda — je pojasnjeval gospodar. Dve uri primeš za kramp, pa se ti začne delati kar neka megla pred očmi.

Brezposelnost stanovanjske bede v revirjih ni omilila. Nasprotno. Doraščajoči svet, ki se je odtelkal prej na vse strani, se duši sedaj v preozkih stanovanjskih prostorih.

V samskem domu smo videli edino posteno kosilo. Juho, meso, pražen krompir in salato. Kuharica nam je tarnala, da pljuskuje valovi slabih časov sicer bolj in bolj tudi ob varne zidove samskega doma in da bo treba poslabšati hrano. Vendar bodo napram drugim samci še vedno gospodje. Vkljub temu pa v revirjih samcev skoro ni več.

Filip Uratnik.

Volja do življenja je tu velika.

bo »hec«? Ali pa grozi izbruhniti kriza in razkol v klubu, ki tvori magistratno večino?

Petdesetletnico strokovnega delovanja slavi te dni Mr. Ph. Alojz Sirak, lastnik lekarne na Aleksandrovi cesti št. 33.

1.138.000 Din znašajo sodne takse, ki so jih plačali Mariborčani in okoličani od avgusta 1932 do junija t. l. pri tukajšnjih sodiščih.

Prva vaja za uprizoritev »Celjskih grofov« se vrši danes v torek, dne 1. avgusta ob 20. uri na Rotovškem trgu.

Za šolsko deco kupujte le pri nas na Slomškovem tegu št. 6, trgovina Ljudske tiskarne d. d.

Zabukovski rudarji na socialnem tečaju.

Izredno dober obisk. Dokazi zavednosti naših rudarjev.

Sledeč zgledu delavstva drugih industrijskih centrov so se tudi zabukovski rudarji odločili prirediti socialni tečaj, katerega je za nedeljo, dne 30. julija sklicala tamonjska podružnica Zveze rudarjev Jugoslavije.

Pred otvoritvijo tečaja je pevski odsek lepo zapel »Delavski pozdrav«, kar so zborovalci stoji poslušali in nagradili poštvalne sodruge pevce z dolgotrajnim aplavzom.

Ob napovedani uri so zasedli rudarji zborovalne lokale v gostilni s. Zupanca. Razven njih je prišlo še tudi več zavednih sodruzič, ki so prav tako interesirane na socialnem položaju svojih bratov, očetov in moži.

Zborovanje je otvoril predsednik s. Franc Košak, ki je predstavil došle referente in po uvodnih pozdravnih besedah ob odobravanju navzočih podelil besedo dr. Gojmiru Jelencu, ki je v lepo zaokroženem in nadvse stvarnem referatu podal pregled delavske socialne zakonodaje, omenjajoč zlasti najvažnejše socialno zaščitne določbe obrtnega zakona in zakona o zaščiti delavcev. Refren njegovih izjavljanih pa je bil poziv rudarjem, da vsi do zadnjega pristopijo v svobodno strokovno organizacijo in da črpajo svoje znanje in poduk iz delavskega časopisa, kot je »Delavska Politika«.

Za njim je kot drugi govornik govoril s. Eržen o delavskih zaupnikih v organizaciji in obratu, omenjajoč določbe zakona o zaščiti delavcev, koji izvedbo morajo leti posvetiti največjo pažnjo. S tem v zvezi je

opozoril navzoče tudi na važnost bližajočih se volitev v Delavsko zbornico, pri katerih bodo rudarji brez dvoma pokazali čelga moža kot vedno doslej.

Poslednji je referiral s. Jelen, govoreč o razrednih strokovnih organizacijah in njihovi borbi proti mednarodnemu in domačemu fašizmu. Z nacionalističnim šovinizmom in verskim fanatizmom so nasprotniki delavskega razreda in zagovorniki kapitalizma že od nekdaj skušali razdrojiti delavstvo in tako podaljšati življenje kapitalizmu, ki pusti propadati milijone delavcev v bedi. Razredna strokovna organizacija in delavski časopis sta rešilni kompas delavstva v sedanjih težkih časih. Tisti, ki razredno delavsko gibanje in marksizem pokopavajo, bodo sami legli v jamo, iz katere ne bo več vstajenja. Razvoj in čas sta najboljši zavezniki delavca in garancija njegovi bodočnosti.

H koncu je spregovoril s. Judec nekaj lepih besed na navzoče, katere je pozval, da naj izredno lepo uspeji socialni tečaj izrabijo res tako kot so to priporočali referenti, nakar je s. predsednik zaključil tečaj s krepkim družnost!

Med odmorom se je priglasilo veliko število novih naročnikov »Delavske Politike«.

V revirjih je zlasti razveseljivo dejstvo, da je mladina, zvesta ob strani starejših sodrugov, prava nositeljica pokreta. Kljub križem in težavam: zabukovski rudarji, naprej!

LETOŠNJE KNJIGE CANKARJEVE DRUŽBE

bodo posebno lepe. Med njimi bo tudi znamenita knjiga »Dialektični materializem«. — Plačajte članarino 20 Din že zdaj!

Razno.

Henry Ford 70 let star. Ameriški industrijalec Henry Ford je obhajal dne 30. julija t. l. sedemdesetletnico svojega rojstva. Ford je bil prvotno Edisonov inženier. Tovarno avtomobilov je ustanovil 1903. Njegovo podjetje, oziroma družba šteje 36 tovarn, ki zaposlujejo 75.000 delavcev in nameščencev.

Henderson bo še potoval po Evropi. Pozno jeseni namerava predsednik razorožitvene konference, Henderson, obiskati še Dunaj, Budimpešto in Varšavo, da tudi tam pripravi ugodno razpoloženje za razorožitveno konferenco.

Nesreča v berlinskem stadionu. V nedeljo so se vršile v berlinskem stadionu dirke z motornimi kolesi. Na nekem ovinku sta pri 100 kilometrski vozni hitrosti dva vozača zadela drug ob drugega, pri čemer je eden padel, drugega je pa vrglo z motorjem vred preko barjere med gosto maso gledalcev, pri čemer so bili trije člani Hitlerjeve omladine na mestu mrtvi, 18 oseb je pa bilo težko poškodovanih.

43 vojakov umrlo za solnčarico med francoskimi vojaškimi manevri v Mailluy.

ALI SI ŽE ČITAL

lepo povest Ivana Vuka: V Znamenju Halleyeve repatice? Piši na upravo »Delavca« v Ljubljani, poštni predal 290, da Ti jo pošljejo! Broširana stane 16 Din, vezana pa 25 Din. Knjiga je zelo lepa.

RAZPIS

Mestna občina mariborska razpisuje v smislu razpisa Ministrstva Financ br. 32.346/IV

službo hišnika-upravitelja

nove zgradbe carinske pošte na glavnem kolodvoru v Mariboru. V pošte pridejo samo strokovnjaki, ki se razumejo na centralno kurjavo in manjša popravila pri električnih, plinskih in vodovodnih inštalacijah. Vešč mora biti državnega jezika v govoru in pisavi.

Kvalificirani interesi dobe potrebna pojasnila v mestnem gradbenem uradu Frančiškanska ulica št. 8, soba št. 2 med 8. in 9. uro.

Pravilno kolekovane prošnje z dokazili o sposobnosti, pristojnosti, navedenosti in ostalih osebnih podatkih je vpsolati mestnemu načelstvu mariborskemu do 1. septembra 1933.

Mestno načelstvo mariborsko.

Kako zenačujejo podjetnike v Nemčiji?

(IGB.) Dne 23. junija t. l. je izdal voditelj nemške fronte dela, dr. Ley, naslednjo odredbo: »Volja voditelja je, da razen fronte dela ne obstoja nikakršna organizacija več, ne delojemalcev ne delodajalcev. Izvzeta sta stanovska izgradnja in organizacije, ki služijo edino izobrazbi v poklicu. Vsa druga društva, tudi takozvana katoliška in evangelska delavska društva, se morajo smatrati kot državni sovražna, ker ovirajo veliko izgradnjo in jo zadržujejo. Zato velja naš boj njim in je zadnji čas, da izginejo.« Ley je govoril, pa so izginili! Niti enega delavca ni več v Nemčiji, ki bi bil v drugačnem razmerju do države, kakor da — kot delavec — sprejema in izvršuje ukaze od zgoraj, to je, od oseb, ki jih je imenovalo najvišje mesto, in ki jih delavstvo pozna le po imenu ali pa sploh ne.

Kako pa stoje te stvari s podjetniki, kako so izenačeni, kako so poslušni? Čuje se o načinu in sestavi »podjetniškega stebra« v fronti dela jako malo! Veliki organizatorji fašistov, od Muchowa do Leya in Schuhmana, se bahačijo sicer v superlativih, da so zajeli vso javnost, to je, zaslužili delavce. Nekaj obzirnosti napram podjetnikom, je nedvomno na mestu, zakaj gospodje podjetniki utegnejo gospoda Leya vsak hip opozoriti na to, da je rekel od vsega početka, da meni, da se more gospodarstvo vzpeti do najvišjega razvoja, če se vodstvo v obratu, to je, »gospodar v hiši«, načelno zopet uvede. Podjetniki so to programno točko fašistov plačevali že leta s cvenketajočim denarjem, oni »darujejo« še danes v ta namen. Če so torej podjetniki v svojih obratih postali zopet gospodarji v svoji hiši; tedaj so tudi gospodarji v gospodarstvu in — gospod Ley naj nam odpusti ta »marksistični« sklep, — da tudi v državi.

Ali morda hoče Hitler v tej stvari prekositi italijanski fašizem? Ali morda hoče nemške podjetnike oropati pravice samoodločbe, ki jo, na primer, imajo italijanski podjetniki v svojih korporacijah in organizacijah še danes, to je, po izenačenju in popolnem podjarmljenju delavstva? Ali je bilo kapitalistično mišljenje ali fašistična zvijačnost in taktika, da je Hitler, še preden je zasedel strokovne organizacije, pričel v omami izenačevanja z akcijo proti podjetništvu? V taboru podjetnikov so bile že 6. aprila velike »osebne izpremembe« — v tem primeru so rabili finejši izraz. Predsedstvo državne zveze nemške industrije je takrat uradno naznanilo, da se je državna vlada pogajala »z merodajnimi krogi gospodarstva« in »sporazumno z vsemi pristojnimi resortnimi ministri« sestavila odbor, ki naj se posvetuje z vlado glede ukrepov v svrhu poenostavljenja in izpremembe organizacij. (Vidimo torej, da je fašizem s podjetniki vljudno razpravljal, ne pa jih kar »okupiral« in metal na cesto.) Kmalu na to je v resnici izginila državna zveza industrije, kakor tudi pri delodajalskih zvezah, trgovskih zbornicah, državnih zvezah nemške vele- in prekomorske trgovine itd. mnogi gospodje — večinoma židovskega plemena — iz vodstva. S tem je bilo Hitlerjevi želji po dejanjih zaenkrat zadoščeno; izva-

jalo pa se je »z vso paro diktirano« izenačenje na spodaj, o katerem so itak znane »dramatične« posameznosti.

O nekoliko bajnem »podjetniškem stebri« imamo prav redke vesti, pač pa se sluti velika napetost. Gospod Ley je sicer rekel še dne 19. maja 1933 na »prvem kongresu nameščencev«: »Vsi krogi podjetništva in delavstva morajo imeti, da posamezne gospodarske skupine ne smejo biti same sebi namen, marveč je blagostanje naroda nad vsem. Kdor noče tega prostovoljno razumeti, tega bomo brutalno in neobzirno (ali velja to tudi za gospode junckerje in veleposestnike Vzhodne Prusije? Uredn.) k temu prisilili.« Pozneje nismo slišali več mnogo o tej stvari. Šele zadnje dni je gospod Ley zopet načel to vprašanje z odredbo, v kateri pravi, da mora centralna vlada nastopiti proti »divji zgradbi takozvanih državnih stanov, ki se ustanavljajo ob preziranju stanovske državne zgradnje, ter da je »označba državnih stanov šele potem mogoča, čim bo temeljna misel, to je združitev podjetnikov in delavcev v eno organizacijo, zagotovljena in čim bo način in oblika te organizacije tako izvedena, da bo na eni strani zajamčen najlepši vzcvet gospodarstva in na drugi strani največje varstvo delovne sile.«

Kako naj se uresniči »najlepši vzcvet«, kolikor se tiče podjetnikov, smo povedali že zgoraj. Za kaj torej gre pri takem — kakor fašisti pravijo — »takozvanem državnem stanu«? Kakor prihaja zapovedujoča oblast v strokovnih organizacijah od zgoraj dol, tako prihaja tukaj od zdolaj gori, in sicer tako, da je najnižja organizatorična edinica obrat s podjetjem kot voditeljem seveda tudi »posvetujoči« obratni svet. Obrati določene gospodarske skupine se bodo združevali v okrajne, deželne in državne strokovne skupine ali v stan. Vrhunec teh stanov bo izražen v zbornici za vso državo, v velikem in malem konventu dela. Mali konvent dela (14 članov) tvorijo najvišji voditelji birokracije strokovnih organizacij, torej vladni aparat, veliki konvent (60 članov) pa bo sestavljen iz malega konventa in zastopnikov najvažnejših strokovnih zvez posameznih smeri (krščanskih, Hirsch-Dunckerjevih); zadnje so večinoma že izločili. Kako in po kom bodo podjetniki v tej zgradbi zastopani, je še jako nejasno, istotako je še težko povedati, kako se bodo med tem ustanovljeni državni stanovi rokodelcev ter trgovine in pa državni stan nemške industrije (ki se baje ustanovi z združitvijo državne zveze nemške industrije in nemških delodajalskih zvez) konstituirali. — Z vsem, tem, kakor vidimo, se nikamor ne mudi. Nalašč menda puščajo, da še nekaj časa visi Damoklejev meč nad glavami podjetnikov ter jih obenem prijazno opozarjajo, da fašisti še rabijo razne finančne doklade, da poplačajo stare in nove dolgove. Prej ali slej se bo moralo pokazati, če dobe podjetniki — kakor v Italiji — to, za kar so redno plačevali! Nedvomno pride prej ali slej trenutek, ko bodo fašisti opravičeno lahko rekli, da nemškemu narodu niso lagali, marveč jim podarili že leta obljubljano svobodo: svobodo podjetnikom nad zaslužjenim delavstvom!

Pristopajte k zadrugi

„Delavski dom“

r. z. z o. z. v Mariboru

Pristopnina znaša 5 Din, delež 125 Din. Vsak delavec, delavka naj smatra za svojo dolžnost da bo član te delavske zadruge.

Otvoritveno naznanilo!

Javljam cenjenim damam, da sem z današnjim dnevom otvorila

DAMSKI ČESALNI SALON

v Mariboru, Stolna ulica 1

Z dobro postrežbo in solidnimi cenami bom skušala ustreči vsem željam cenjenih obiskovalk.

Z odličnim spoštovanjem

Anka Zakrajšek

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon štev. 2324.